

๖. นามรูปปฏิสนธิคหณปัญหา ๒๑

พระราชชาตรีถามว่า "พระผู้เป็นเจ้าของเจ้า อะไรเล่าจะปฏิสนธิ?"

พระเถรเจ้าทูลตอบว่า "นามและรูปนั้นแหละจะปฏิสนธิ."

ร. "นามและรูปนี้หรือจะปฏิสนธิ?"

ธ. "นามและรูปนี้จะปฏิสนธิหาไม่ได้, ก็แต่ใครทำกรรมดีกรรมชั่วไว้ด้วยนามและรูปนี้, นามและรูปอื่นจะปฏิสนธิขึ้นด้วยกรรมนั้น."

ร. "ถ้าว่า นามและรูปนั้นไม่ปฏิสนธิ ผู้ที่นั้นเขาจักพ้นจากบาปกรรมมิใช่หรือ?"

ธ. "ถ้าว่า นามและรูปนั้นจะไม่ปฏิสนธิ เขาก็อาจพ้นจากบาปกรรมได้, ก็แต่ว่า เหตุใดนามและรูปนั้นยังจะปฏิสนธิอยู่ เหตุนี้ เขาจึงไม่พ้นจากบาปกรรมได้."

ร. "ขอพระผู้เป็นเจ้าของเจ้าจงอุปมาให้ข้าพเจ้าฟัง."

ธ. "เหมือนอย่างว่า บุรุษคนหนึ่งไปลักมะม่วงของคนใดคนหนึ่ง, เจ้าของมะม่วงก็จับบุรุษนั้นไปถวายแต่พระเจ้าแผ่นดินว่า 'บุรุษนี้ลักมะม่วงของข้าพระองค์' ฉะนี้, บุรุษนั้นก็ให้การแก้ว่า 'ข้าพระองค์ไม่ได้ลักมะม่วงของบุรุษนี้, มะม่วงที่บุรุษนี้ปลูกไว้ที่ต้นหนึ่งต่างหาก, มะม่วงที่ข้าพระองค์ลักนั้นต้นหนึ่งต่างหาก, ข้าพระองค์ไม่ต้องรับราชทัณฑ์เลย' ฉะนี้, บุรุษนั้นจะต้องรับทัณฑ์หรือไม่?"

ร. "ต้องรับชั้ พระผู้เป็นเจ้าของเจ้า."

ธ. "ต้องรับเพราะเหตุอะไร?"

ร. "ถึงบุรุษนั้นจะให้การปฏิเสธมะม่วงที่เขาหาเสีย, ก็ต้องรับราชทัณฑ์ด้วยมะม่วงที่ตนรับที่หลัง."

ธ. "ข้อนั้นฉันใด; ใครทำกรรมดีหรือชั่วไว้ด้วยนามและรูปนี้, นามและรูปอื่นก็ปฏิสนธิขึ้นด้วยกรรมนั้น, เพราะเหตุนี้ เขาจึงไม่พ้นจากบาปกรรมก็ฉันนั้น."

ร. "ขอพระผู้เป็นเจ้าของเจ้าจงอุปมาให้ข้าพเจ้าฟังให้ยิ่งขึ้นอีก."

ธ. ก็อุปมาบุรุษลักข้าวสาลี ลักอ้อย เหมือนฉะนั้น, อีกอุปมาหนึ่งว่า บุรุษก่อไฟผิงในฤดูหนาวแล้วไม่ดับ หลีกไปเสีย, ไฟนั้นก็ไหม้ไร่ของบุรุษผู้อื่น,

เจ้าของไร่จับบุรุษนั้นมาถวายแด่พระเจ้าแผ่นดิน (กราบทูลฟ้อง) ว่า 'บุรุษผู้นี้
เผาไร่ของข้าพระองค์' ฉะนั้น, บุรุษนั้นกราบทูลว่า 'ข้าพระองค์ไม่ได้เผาไร่ของ
บุรุษนี้, ไฟที่ข้าพระองค์ไม่ได้ดับนั้นแห่งหนึ่ง, ไฟที่เผาไร่ของบุรุษนั้นแห่งหนึ่ง,
ข้าพระองค์ไม่ต้องรับราชทัณฑ์เลย' ฉะนั้น, บุรุษนั้น จะต้องรับราชทัณฑ์
หรือไม่?"

จ. "ต้องรับชั้ พระผู้เป็นเจ้าของเจ้า."

ก. "ต้องรับเพราะเหตุไร?"

จ. "ถึงบุรุษนั้นจะให้การปฏิเสธไฟที่เขาหาเสีย, ก็ต้องรับราชทัณฑ์ด้วย
ไฟที่ตนรับที่หลัง."

ก. "ข้อนั้นมีอุปมาฉันใด; ผู้ใดทำกรรมดีหรือชั่วไว้ด้วยนามและรูปนี้,
นามและรูปอื่นปฏิสนธิขึ้นด้วยกรรมนั้น, เพราะเหตุนี้ เขาจึงไม่พ้นจาก
บาปกรรมได้ ก็มีอุปมาฉันนั้น."

จ. "ขอพระผู้เป็นเจ้าของเจ้าจงอุปมาให้ข้าพเจ้าฟังให้ยิ่งขึ้นอีก."

ก. "เหมือนอย่างว่า บุรุษคนหนึ่งถือไฟขึ้นสู่เรือนแล้วบริโภคอาหารอยู่
เมื่อไฟไหม้อยู่ก็ไหม้หญ้า, เมื่อหญ้าไหม้อยู่ ก็ไหม้เรือน, เมื่อเรือนไหม้อยู่ ก็
ไหม้บ้าน, ชนชาวบ้านจับบุรุษนั้นได้แล้วถามว่า 'เหตุใดจนเจ้าจึงทำให้ไฟไหม้
บ้าน,' บุรุษนั้นบอกว่า 'ข้าพเจ้าไม่ได้ทำไฟให้ไหม้บ้าน, ข้าพเจ้าบริโภคอาหาร
ด้วยแสงสว่างไฟดวงหนึ่ง, ไฟที่ไหม้บ้านนั้นดวงหนึ่ง' ฉะนั้น; เมื่อชนเหล่านั้น
วิวาทกันอยู่ มาในราชสำนักของพระองค์ ๆ จะทรงวินิจฉัยอรรถคดีข้อนี้ให้
ใคร (ชนะ)."

จ. "วินิจฉัยให้ชนชาวบ้าน (ชนะ) นะชั้ พระผู้เป็นเจ้าของเจ้า."

ก. "เพราะเหตุไร พระองค์จึงทรงวินิจฉัยอย่างนี้?"

จ. "ถึงบุรุษนั้นจะพูดอย่างนั้น, ก็แต่ว่า ไฟนั้นเกิดขึ้นแต่ไฟนั้นนั่นเอง."

ก. "ข้อนี้มีอุปมาฉันใด ถึงนามและรูปที่มีในสมัยใกล้ต่อมรณะแผนก
หนึ่ง นามและรูปที่ปฏิสนธิแผนกหนึ่ง, ก็แต่ว่า นามรูปในปฏิสนธินั้น เกิดขึ้น
แต่นามและรูปที่มีในสมัยใกล้ต่อมรณะนั่นเอง เพราะเหตุนี้ เขาจึงไม่พ้น
บาปกรรมได้ ก็มีอุปมาฉันนั้น."

จ. "ขอพระผู้เป็นเจ้าของเจ้าจงอุปมาให้ข้าพเจ้าฟังอีก."

ก. "เหมือนอย่างว่า บุรุษคนหนึ่งขอนางทาริกาที่ยังเด็กอยู่แล้ว หมั้นไว้

แล้วหลีกไปเสีย, ภายหลังนางทาริกานั้นโตเป็นสาวขึ้น, แต่นั้นบุรุษอื่นก็มา
หมั้นแล้วกระทำวาทะหลงคลเสีย, บุรุษคนที่ขอไว้เดิมนั้นมา แล้วพูดว่า 'ก็เหตุ
ไฉนท่านจึงนำเอาภริยาของเราไป,' บุรุษนั้นจึงพูดว่า 'เราไม่ได้นำเอาภริยา
ของท่านมา, นางทาริกาที่ยังเด็กเล็กอยู่ยังไม่เป็นสาว และซึ่งท่านได้ขอไว้และ
ได้หมั้นไว้คนหนึ่ง, นางทาริกาที่โตเป็นสาวขึ้น ข้าพเจ้าได้ขอได้และได้หมั้น
ไว้คนหนึ่ง' ฉะนี้, เมื่อชนเหล่านั้นวิวาทกันอยู่ มาในพระราชสำนักของพระ
องค์ ๆ จะทรงวินิจฉัยอรรถคดีข้อนั้นให้ใคร (ชนะ)."

ร. "วินิจฉัยให้บุรุษเดิม (ชนะ) นะซี พระผู้เป็นเจ้าของ."

ธ. "เพราะเหตุไร พระองค์จึงทรงวินิจฉัยอย่างนั้น ?"

ร. "ถึงบุรุษนั้นจะพูดอย่างนั้น, ก็แต่ว่า นางทาริกานั้นก็โตเป็นสาวขึ้น
แต่นางทาริกานั้นนั่นเอง."

ธ. "ข้อนี้มีอุปมาฉันใด ถึงนามและรูปที่มีในสมัยใกล้ต่อมรณะแผนก
หนึ่ง นามและรูปในปฏิสนธิแผนกหนึ่ง, ก็แต่ว่า นามและรูปในปฏิสนธินั้น
เกิดแต่นามและรูปที่มีในสมัยใกล้ต่อมรณะนั่นเอง, เพราะเหตุนี้ เขาจึงไม่
พ้นจากบาปกรรมได้ ก็มีอุปมาฉันนั้น."

ร. "ขอพระผู้เป็นเจ้าของจงอุปมาให้ข้าพเจ้าฟังอีก."

ธ. "เหมือนอย่างว่า บุรุษคนหนึ่งซื้อน้ำมันสดแต่มีอนายโคบาลแล้ว
ฝากไว้ในมือนายโคบาลแล้วหลีกไปเสีย ด้วยคิดว่า 'ในวันรุ่งขึ้นเราจักไปเอา'
ฉะนี้, ในเวลาอื่น นมสดนั้นก็แปรเป็นนมส้มไปเสีย บุรุษนั้นมาแล้วกล่าวว่า
'ท่านจงให้นมสดนั้นแก่เรา' ฉะนี้ นายโคบาลนั้นก็ให้นมส้ม, บุรุษนั้นกล่าวว่า
'เราไม่ได้ซื้อนมส้มแต่มีท่าน ๆ จงให้นมสดนั้นแก่เรา,' นายโคบาลบอกว่า
'ท่านไม่รู้จัก นมสดนั้นแหละกลายเป็นนมส้ม' ฉะนี้; เมื่อชนเหล่านั้นวิวาทกัน
อยู่ มาในราชสำนักของพระองค์ ๆ จะทรงวินิจฉัยอรรถคดีข้อนั้นให้ใคร
(ชนะ) ?"

ร. "วินิจฉัยให้นายโคบาล (ชนะ) นะซี พระผู้เป็นเจ้าของ."

ธ. "เพราะเหตุไร พระองค์จึงทรงวินิจฉัยอย่างนั้น ?"

ร. "ถึงบุรุษนั้นจะพูดอย่างนั้น, ก็แต่ว่า นมสดนั้นเกิดแต่นมสดนั้น
เอง."

ธ. "ข้อนี้มีอุปมาฉันใด; ถึงนามและรูปที่มีในสมัยใกล้ต่อมรณะ"

แผนกหนึ่ง นามรูปในปฏิสนธิแผนกหนึ่ง, ก็แต่ว่า นามรูปในปฏิสนธินั้นเกิดแต่นามและรูปที่มีในสมัยใกล้เคียงต่อภพนั้นเอง, เพราะเหตุนี้ เขาจึงไม่พ้นจากบาปกรรมได้ ก็มีอุปไมยฉันนั้น."

จ. "พระผู้เป็นเจ้าของข้าพเจ้าฉลาดจริง ๆ."